

Kmetska šola.

I.

»Fanta nočem pošiljati v šolo, ker mi je potem pri delu za nič! Samo v knjigah tiči, za kmetsko delo pa nima več veselja«, tako je modroval trden kmet, ko sem mu prigovarjal, naj pošilja otroke v šolo. Res, malo daleč so že imeli otroci do šole: dve uri in še nekaj povrh, zato pa niso bili primorani hoditi k pouku.

»Prav je imel ta kmet«, si misliš. »Kaj pa ima kmet od šole? Kaj pa njegovi otroci? Kmetskega dela se itak ne učijo pri pouku, kar pa rabi-jo za življenje, se bi pa lahko naučili v dveh letih — ni jim treba trgati hlač šest do osem let po šolskih klo-neh!

Skoraj bi še jaz pritrdil tem mislim! Res je, da se učiteljstvo veliko trudi z mladino, res je, da imamo pri nas že vse polno lepih šolskih poslop-ij, pa kljub temu nima kmet tega od šole, kar upravičeno pričakuje: da bi šola kmetskega otroka pripravila za kmetsko delo in življenje, kolikor je to pač mogoče v otroški dobi in da bi mu vzbudila in krepila ljubezen do kmetskega dela in kmetske zemlje.

Ker kmet čuti, da njegov otrok tega ne dobi v šoli, kar rabi za življe-nje, zato po večini ni šoli naklonjen in le z nevoljo pošilja mladino k pouku.

»Torej: proč s šolo, to bodi kmetsko glasilo!« boš vzkliknil. Kmet rabi pri svojem delu zdrave roke in do-bro orodje, ne pa glave nabite polne učenosti!

Taka modrost pa menda ne bo prava. Mislim, da bo boljše drugo geslo: Kmet mora imeti šolo, ki je za njega primerna, kmet mora imeti kmetsko šolo!

»Kmetsko šolo«, majaš začuden z glavo, »kaj pa je to? Bo treba zidati zopet novo šolo in plačevati najbrže nove davke! Za to pa že ne bo noben kmet! Šol že imamo čez glavo do-volj!«

Poslušaj me malo, takoj ti bodem pojasnil vse: Življenje je trdo, to ču-timo vsi. Boj v gospodarstvu je ved-no bolj oster. Boj ne pozna usmilje-nja. Truditi se mora vsak in vkljub temu si mnogokrat komaj toliko pri-bori, da se preživi. Vsakemu stanu se sedaj hudo godi in zato pa si sku-ša vsak pomagati. Povsod, kamor-koli pogledamo, vidimo, kako uva-jajo nove boljše stvari, nove stroje, skoraj nov način življenja. Vsak bi rad stroške znižal, dobiček pa zvi-šal. V tem skuša drug drugega preko-siti. Kdor je slabši, zaostane, propa-de. Zaostane lahko posameznik, propa-da pa tudi lahko cel stan in sicer tedaj, kadar se ne zna ali noče ali ne more prilagoditi novim razmeram.

Tudi pri nas se vse naglo razvija in raste. Če pa smo odkritosrčni, pač moramo priznati, da je naš kmetski stan precej zaostal v razvoju. Ker je zaostal za drugimi, je naravno, da peša in da se mu še huje godi kakor

drugim, ker ga drugi, hitrejši in močnejši lahko izrabljajo. Tožba ne po-maga nič, prošnja le malo, kmet se mora v prvi vrsti zanesti na sebe in svojo lastno pomoč! Zaupaj v Boga in v svoje delo — pa ti bo bolje!

»Kako si naj sam pomagam?« se jeziš, »ko pa nimam nikjer nobene pravice!«

Kmet že ima pravico in jo bi tudi našel, pa se večkrat ne zna ali ne upa za njo potegniti. Kdor upa, da mu bo kak uspeh sam od sebe priletel v naročje, kakor v obljubljeni deželi pe-čeni golobi v usta — se moti. To le imaš, kar si priboriš!

Pa od same pravice tudi ne bo nih-če sit in bogat. Pravdanje požre hišo in grunt. Kmeta bodo prav vpošte-vali tedaj, če bo gospodarsko močen, če bo mnogo pridelal. Vsaka država pričakuje pomoč od zdravega, delav-nega kmetskega stanu. Menda niso še nikdar toliko pisali o kmetu in se zanimali za njegovo gospodarstvo ko ravno sedaj.

Poglejmo kamorkoli: v Avstrijo, v Nemčijo ali na Češko, povsod se je po vojski izredno razvil kmetski stan, napredoval je, gospodarsko je postal močen in povsod ga visoko spoštu-jejo.

Naš kmet pa je gospodarsko zelo slab in se sploh ne more primerjati z drugimi državami.

Uradno poročilo ministrstva za kmetijstvo pove, da se pri nas v Ju-goslaviji pridelava povprečno na 1 ha 860 kg žita. Po drugih državah pa pridelava kmet na 1 ha od 2500 do 3500 kg žita. Z drugimi besedami bi to razliko tako označili: na istem pro-storu, na katerem pridelava kmet v dru-gih državah žita za 100 dinarjev, ga pridelava pri nas samo za 25 dinarjev. Tako daleč smo še mi za drugimi dr-žavami!

Kaj je temu krivo? Ali je pri nas zemlja slabša ko drugod, ali pa pod-nebje neugodnejše? Ne, nasprotno! Oboje je zelo primerno za ugodno rast! Kje je torej vzrok, da pri nas kmet tako malo pridelava in da si gos-podarsko ne more pomagati? Ali je pri nas kmet manj delaven ko dru-god? Ne, tudi ne, saj dela od zore do mraka! Najvažnejši vzrok je pač ta, da naš kmet ne pozna dovolj vseh sredstev, s katerimi bi mogel izbolj-šati rodovitnost zemlje in tako več pridelati nego sedaj pridelava!

Z drugimi besedami: kmetu je tre-ba več kmetijske izobrazbe! Izobraz-ba pa je potrebna za vse kmete ter kmetske delavce, ne samo za velepo-sestnike! Zato pa mora biti izobraže-vanje tako urejeno, da je omogočeno vsem, ki se pečajo s kmetijstvom, tu-di najubožnejšim. Izobraževanje ne sme biti združeno z velikimi stroški in s preveliko izgubo delovnega časa.

To izobrazbo želi kmetu nuditi — kmetska šola. Pri nas je še malo znana, ali pa sploh ne, v drugih drža-vah jo pa že desetletja poznajo, jo pridno obiskujejo in zato je pa tudi kmetski stan v drugih državah bolj razvit in gospodarsko močnejši nego pri nas. Če si hoče naš kmet poma-

gati, se bo moral tudi on okleniti šo-le, ki je nalašč za njega ustanovlje-na, šole, ki mu bo vse nudila, kar rabi za uspešno delo in ugodno živ-ljenje.

»No, dobro ste mi ušesa natrobili z učenostjo, sedaj sem pa vendar ra:doveden, kaka je ta šola, ki je za nas kmete? Kdo bo hodil v njo? Mi stari očetje? To bo pa že pretrdo! Raje celi dan orjem, ko da bi napisal en sta-vek! Kdo nas bo pa učil? In kedaj? Čez dan ni časa, zvečer so pa kosti in glava pretrda!«

»Z veseljem ti bom vse razložil — pa več kaj — pri nas pravijo, da je najbolj zdravo tedaj nehati z jedjo, ko najbolj diši — tako ti tudi jaz re-čem: sedaj ko se ti zbuja radoved-nost, pa prenehajva z najino kmetsko šolo, da ne bo preveč dobrega na-enkrat. Za prihodnjič se pa le dobro pripravi — tedaj boš pa vse natanko izvedel. — Kmetski pozdrav!

NAŠA DRUŠTVA

Orlovski praški izlet. Vse one, ki se nameravajo udeležiti orlovskega izleta v Pragi, poziva predsedstvo JOZ nujno, da prijavijo čimpreje svo-jo udeležbo ter da plačajo tekom me-seca oktobra t. l. prvi obrok prora-čunane cene. Vse prijave je pošiljati na predsedstvo JOZ, Ljubljana, Ljud-ski dom. Plačila posameznih obrokov je plačevati potom položnic Ljudske posojilnice v Ljubljani, ki nosijo o-značbo »Praga«. Položnice se dobijo pri predsedstvu JOZ, kateremu je sporočiti radi evidence vsako plačilo obroka. Proračunane cene izleta so sledeče: 1. za III. razred (hrana iz vo-jaških kuhinj, prenočišča na slam-njačah), a) za telovadce 650 Din, b) za druge 750 Din. 2. za II. razred: a) hra-na in stan v konviktu 1050 D, b) pri-vatno 1150 Din, c) v hotelu 1350 D in še več.

Orliškim krožkom! Za udeleženske telovadnega tečaja v Ljubljani in za letni občni zbor Slov. Orliške Zveze je dovoljena polovična vožnja za čas od 7. do 15. oktobra t. l. Vsaka ude-leženka kupi na vstopni postaji voz-no karto z mokrim žigom do Ljublja-ne. Vozne karte v Ljubljani ne sme oddati, ker velja tudi za vožnjo za na-zaj. Štajerski krožki naj pošljejo svo-je vaditeljice v telovadni tečaj v Lju-bljano, ker bo letos telovadni tečaj le samo v Ljubljani. Prijave za tečaj pošljite takoj! — Slovenska Orliška Zveza.

Sv. Peter pri Mariboru. Ker se vsled skraj-no slabega vremena in nesklepčnosti članov občni zbor našega Prosvetnega društva ni vršil v nedeljo, dne 23. t. m., se isti vrši v nedeljo, dne 30. t. m. po rani sv. maši v ka-planiji. — Šentpeterčani! Pridružite se k našemu društvu »Skala«, ki slavi že letos svoj 25letni jubilej! Koliko je že to društvo storilo dobrega in koristnega, ve tisti, ki je včlanjen pri njem. Zato, fantje in dekleta, ki bi tudi smele biti bolj korajžne, pa tudi starejši bi naj pokazali več zanimanja, pristopite k našemu katoliškemu društvu! Ne dajte se pregovoriti od naših skrahiranih

nasprotnikov, neprijateljev naših katoliških društev in organizacij, ki vas v ovčjem oblačilu vabijo med se. Vsak zaveden človek bo pristaš edino naših, na katoliški podlagi osnovanih društev in organizacij! Bog živi!

Sv. Lenart v Slov. gor. Kat. prosvetno društvo »Zarja« pri Sv. Lenartu v Slov. g., otvarja jesensko gledališko sezono z sledečim sporedom: 1. Vinska trgatav z godbo. 2. Šaljivi prizori: »Sovražnik ženske«, »Nocoj je prav lep večer« in »Ženin Miha«, nato pa prosta zabava. Kdor se hoče iz srca nasmejati, iskreno dobrodošel! Bog živi!

Ormož. V okrilju kat. Prosvetnega društva bo priredil pevski odsek v Kat. domu v Ormožu v nedeljo, dne 30. t. m. popoldne po večernicah ob treh predstavah s sporedom: 1. Mešan zbor zapoje tri pesmi: »Pozdrave«, »Nazač v planinski raj« in »Kadar mlado leto«. 2. Spevoigra v treh dejanjih »Kovačev študent«.

Ormož. Čitalnica pozivlja vse čitatelje, da radi ureditve knjižnice nemudoma, najkasneje pa do 13. oktobra, vrnejo vse izposojene knjige. — Knjižničar.

Marija Nazarje. Lepo je videti bratovsko prijateljsko veselje med nami Slovenci, s katerim se želi gojiti ljubezen in izobrazba med ljudstvom po naših deželah, ko prihajajo ljudje iz kraja v kraj, da se pokažejo in spoznajo med seboj. Tako je prišla dne 9. septembra t. l. družba pevskega zbora od Sv. Andraža k nam ter so nam zapeli venec lepih slovenskih pesmi. Priznati jim moramo vso zahvalo.

Listnica uredništva.

J. R. Šmihel: Zdaj nam ni znan njegov naslov, najbrže Celje. — **J. M., Gornja Sv. Kungota:** Že objavljeno v pretekli številki. — **SLS, Velika Nedelja:** Za poročilo se zahvalimo, resolucij žal ne moremo objavljati, ker so na vseh naših shodih zelo podobne, zavzamejo pa preveč prostora v listu! — **J. F., Fram:** Vaše zahvale g. Poljšaku ne moremo objaviti v celoti. O zadevi pa je itak drug članek objavljen. — **I. B., Zalec:** Vse imate prav! Samo, da smo od drugod dobili dopis za Zalec. Le ostanite pogumni in delavni! Bog vas živi! — **J. S., Maribor:** Spis radi obširnosti ni mogel priti na vrsto. Oprostite! — **Polenšak:** Drugi del pisma žal ne moremo objaviti, ker je tako bolje, če ne bo objavljeno. Ako želite na vsak način, blagovolite nam sporočiti in se predstaviti! — **Mestni vrh pri Ptuj:** Popravljam, kakor želite, da je tiskarski škrat pomladil otroke in iz odraslih naredil nedoletne. Prosimo v ostalem vedno točnih poročil! — **Sv. Rupert v Slov. gor.:** Ob priliki uporabimo, a ne kot dopis. — **M. P., Laško:** Je osebno in tožljivo. Ste pripravljeni iti mesto nas v ječo? — **V sredo došla pošta** je prišla prepozno!

Najbolji pripomoček za hranjenje slabe zaostale in zahranje živine je priprava mo:

Težakovo olje za živino
Ni se dobi samo pri
Mr. Težak
Zagreb, Sundulićeva ul.

Ob vinski trgatvi.

Žveplanje mošta iz gnillega grozdja.

Nekateri so že začeli z vinsko trgatvijo, dasi je še prezgodaj. Pravijo, da gnije. Moštu iz nagnitega grozdja je potrebno žveplanje! Marsikateri menda prvič sliši o žveplanju mošta, a je to v naprednih krajih zelo v navadi, recimo v Franciji, Španiji in Italiji. Naj vam to razložimo:

Vsak vinogradnik ve, da povzročajo posebne glivice kipenje mošta, izpremenitev sladkorja v alkohol in v ogljenčevo kislino. Glivice pridejo v mošt po največ že od jagod. Je pa več vrst teh glivic. One so koristne, ki izpreminjajo sladkor v alkohol, one pa so škodljive, ki povzročajo v vinu bolezen, plesni itd. Koristne glivice je treba podpreti, slabe pa zatreti. Precej se tega doseže z žveplanjem mošta. Žveplanje mošta napravi vrenje bolj počasno, če bi bilo premočno, ga tudi zabrani, zato naj bo pametno in previdno. Žveplja se na enak način kot vino, da zažvepljamo sode z žveplenim dimom. — Z žveplanjem se doseže, da belo vino ne porjavi in bo kljub gnilemu grozdju čisto in prozorno, da se nadalje za- trejo slabe glivice, ki bi sicer povzročile bolezen v slabem vinu.

Določevanje sladkorja moštu.

Cena moštu se večinoma ravna po stopnji sladkorja. Ta stopnja nam tudi takoj ob trgatvi pove, kako bo vino pozneje. Vsak vinogradnik mora torej vedeti stopinjo sladkorja svojemu moštu. Najbolj znana je Babotova mošna tehtnica, ker mnogo ne stane, jo vsem priporočamo. Kupuje se v trgovinah, kjer prodajajo toplotere, naočnike itd. — Babotova tehtnica je tako urejena, da pokaže pravilno stopinjo sladkorja pri gotovi toplini mošta, to je 17,5°C. Če je mošt pretopen, je stopinja nižja, če je premrzel, je stopinja sladkorja višja, kot je res sladkorja v moštu. Iz odstotkov sladkorja izračunamo lahko, koliko bo imelo vino odstotkov alkohola. Dobljene odstotke sladkorja je treba pomnožiti z 0,6. Če boste kupovali Babotovo tehtnico, tedaj glejte tudi na razdelitev stopinj, ker so treh vrst, z 1/2, 1/3 in 1/100 razdeljene. Najbolj natančne so one, ki imajo na 1/100 razdeljene stopinje.

Cena novemu moštu. Težko je danes že kar stalno ceno povedati, posebno še, ko je zdaj skoro od dneva vse odvisno. Določiti pa se lahko najnižja cena, pod katero pač ni mogoče iti vinogradnikom, to je 25 para (1 krona) za eno stopinjo sladkorja; pri 17° se lahko zahteva vsaj 18 K, to je 4,50 Din za 1 liter, pri 18° pa do 5 Din, pri 19° Din 6, pri 20° nad 6 D, sortiran mošt je po 50 para dražji. specialni mošt ima tudi specialno ceno.

NEKAJ ZA NAŠE KLETARJE!

Ako sodi puščajo, zamaži jih z mazilom, ki ga napraviš iz 60 g prašičje masti, 33 g belega voska, 40 g navadne soli. To troje raztopi v skodelici nad žerjavico in ko je vse raztopljeno, dodaj tej raztopini še 40 g presejanega pepela. Še z gorkim mazilom zamaži puščajoča mesta, ki pa morajo biti kolikor mogče suha.

Preženi polže iz kleti in sicer storiš to na ta način, da potrosiš živega apna.

Plesnobo iz kleti ne boš spravljal ti sam, ampak ji zabranita pot v klet svetloba in čisti zrak.

Čuvajmo sode! Dober kletar nima nikdar plesnjivega sode, pač pa za pijačo dobro pripravljenega. Takoj po uporabi ga je žveplal, zabil in hranil na suhem, ne na vetrovnem prostoru. Kdor tega ni delal, bo imel slabe, plesnjive sode!

Duh po plesnobi spraviš iz vina na ta način, da denes v sod na vsak hl 1/2 kg bukovega ali hrastovega oglja, ga pustiš 6—8 tednov, na kar vino pretočiš.

Sejem v Laškem. Zadnji takozvani Matevžev sejem v petek, dne 21. septembra, je bil od strani živinorejcev in tudi od strani živinskih kupcev zelo dobro obiskan. Prignalo se je okrog 800 glav večinoma lepe in prvovrstne živine, največ volov. Kupci so bili Avstrijci, Italijani in iz Ljubljane, kateri so nakupili za sedem vagonov najlepših volov. Cene so se gibale okrog 8 Din žive teže. Prihodnji sejem se bo vršil v Laškem v ponedeljek, dne 8. oktobra in sicer je to nov sejem, ki se vrši letos prvič. Vidi se iz tega, da je živinoreja najbolj dobičkanosna panoga kmetijstva v laškem okraju. Na sejem dne 8. oktobra kupci in živinorejci vabljeni!

Enodnevna tečaja za napravo brez alkoholnih pijač in za spravljanje in vkladanje sadja se vršita tekom meseca oktobra t. l. na oblastni dvoletni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru in sicer: 1. dne 6. oktobra: Tečaj za napravo brezalkoholnih sadnih pijač (sadnih sokov); 2. dne 15. oktobra: tečaj za spravljanje in vkladanje sadja (po ameriškem načinu). Pouk je teoretičen in praktičen ter prične pri prvem tečaju ob 9., pri drugem pa ob 8. uri zjutraj. Za prvi tečaj se je prijaviti najkasneje do dne 4. oktobra, za drugi najkasneje do 12. oktobra t. l. pri ravnateljstvu šole.

Predavanje o uporabi sadja pri Sv. Petru niže Maribora. Zopet nam kmetijska podružnica Maribor in okoliš prireja velekorišno predavanje. V nedeljo, dne 30. t. m., bo po rani maši v šoli častitih šolskih sester znani strokovnjak g. profesor Jožef Priol predaval o uporabi sadja. Spričo velike važnosti predmeta naj bo obisk mnogoštevilen. Povabljen je vsak, ud ali neud, odrasli in mladina obeh spolov!

Razstava sadja v Guštanju. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Guštanju priredi v nedeljo dne 30. septembra t. l., v Guštanju v